

DOI: 10.14456/phdssj.2026.xx

Received:	June	4, 2025
Revised:	June	13, 2025
Accepted:	June	16, 2025

มาตรการบริหารจัดการและการป้องกันปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครกู้ภัย ในกรุงเทพมหานคร

กนกสิน โกวิททานุพงศ์¹ กฤษณพงศ์ พุทธระกูล² สฤชต์ สืบพงษ์ศิริ³
อารณีย์ วิวัฒนาภรณ์⁴ นวภัทร ณรงค์ศักดิ์⁵

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครกู้ภัยในกรุงเทพ มหานคร และ (2) สร้างมาตรการบริหารจัดการและการป้องกันปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครกู้ภัยในกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวนทั้งสิ้น 25 คน ได้แก่ (1) ตัวแทนภาครัฐ จำนวน 5 คน (2) ตัวแทนหน่วยงานภาคเอกชนในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับอาสาสมัครกู้ภัย จำนวน 6 คน (3) ตัวแทนภาคประชาชนผู้เคยประสบภัย จำนวน 10 คน และ (4) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 4 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า (1) สภาพปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ จำแนกเป็น 2 ด้านคือ ปัญหาจากการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครกู้ภัย ได้แก่ ปัญหาคุณสมบัติของอาสาสมัครกู้ภัย การลัทธิภัย การแย่งผู้บาดเจ็บหรือผู้เสียชีวิต การปฏิบัติหน้าที่ทำให้เกิดความเสียหายด้านนิติเวช และการขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะการช่วยเหลือผู้ประสบภัยและปัญหา ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ ขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน ขาดแคลนงบประมาณ ผู้บริหารขาดการมีภาวะผู้นำ และขาดหน่วยงานกลางที่ควบคุมดูแลองค์กรช่วยเหลือผู้ประสบภัย และ (2) มาตรการบริหารจัดการและการป้องกันปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครกู้ภัย ประกอบด้วย องค์กรมีการบริหารจัดการที่ดี มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ และเสนอให้มีการตราพระราชบัญญัติเกี่ยวกับมูลนิธิกู้ภัยเฉพาะ

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ; การป้องกันปัญหา; การปฏิบัติหน้าที่; อาสาสมัครกู้ภัย

ประเภทบทความ: บทความวิจัย

¹ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต

52/347 หมู่บ้านเมืองเอก ถนนพหลโยธิน ตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 10200, ประเทศไทย

ผู้รับผิดชอบบทความ อีเมล: kanoksinko@gmail.com

^{2,3,4,5} คณะอาชีวศึกษาและการบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต

Measures for the Management and Prevention of Problems in the Duties of Rescue Volunteers in Bangkok

Kanoksin Kovittanupong¹ Krisanaphong Poothakool² Sarit Suebpongsiri³
Aranee Vivatthanaporn⁴ Navapat Narongsak⁵

Abstract

This research article aims to (1) examine the challenges faced by rescue volunteers in Bangkok in the performance of their duties, and (2) develop management and prevention measures to address these challenges. This study employed a qualitative research approach. The key informants consisted of 25 individuals, including (1) five representatives from government agencies, (2) six representatives from private sector organizations involved in rescue operations, (3) ten members of the public who had experienced disasters, and (4) four experts. The research instruments included semi-structured interviews and focus group discussions, and data were analyzed using content analysis.

Findings are as follows: (1) The problems in the performance of duties by rescue volunteers in Bangkok can be categorized into two main areas: (a) operational issues, including inadequate qualifications of volunteers, theft, competition over injured or deceased individuals, actions causing damage to forensic investigations, and a lack of knowledge and skills in providing assistance; and (b) management-related issues, such as a lack of collaboration between organizations, insufficient budget, weak leadership, and the absence of a central public authority overseeing rescue foundations. (2) The proposed advocating for the enactment of a specific Rescue Foundation Act to regulate and supervise volunteer rescue operations management and prevention measures include promoting good organizational management, integrating information technology, and presenting legal about the rescue foundation.

Keywords: Management; Problem Prevention; Performance of Duties; Rescue Volunteer

Type of Article: Research Article

¹ Doctor of Philosophy Program, Rungkit University

52/347 Muang-Ake, Phaholyothin Road, Lak-Hok, Muang, Pathumthani 12000, Thailand

Corresponding Author Email: kanoksinko@gmail.com

^{2,3,4,5} Faculty of Criminology and Justice Administration, Rungkit University

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พื้นที่กรุงเทพมหานครเกิดปัญหาสาธารณสุขภัยบ่อยครั้ง โดยในปี พ.ศ. 2566 มีผู้ประสบภัยเกี่ยวกับอุบัติเหตุจากยานพาหนะทางถนนมากที่สุดจำนวน 49,282 ครั้ง รองลงมาเป็นสาธารณสุขภัยจากสัตว์ที่ส่งกระทบจำนวน 42,365 ครั้ง อัคคีภัย จำนวน 1,315 ครั้ง สารเคมีและวัตถุอันตราย จำนวน 8 ครั้ง วาดภัย จำนวน 6 ครั้ง อุทกภัย จำนวน 3 ครั้ง และอาคารถล่มจำนวน 1 ครั้ง ตามลำดับ (สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2566) จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นว่าพื้นที่กรุงเทพมหานครเกิดปัญหาสาธารณสุขภัยบ่อยครั้ง และย่อมมีผู้ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาดังกล่าวที่ต้องการความช่วยเหลือ ซึ่งการช่วยเหลือผู้ประสบภัยเป็นลักษณะงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ถือเป็นงานด้านสวัสดิการสังคมด้านหนึ่งเพราะเป็นกิจกรรมที่จัดตั้งและขจัดปัญหาสังคมปรับปรุงความเป็นอยู่ที่ดี เมื่อมีภัยหรือเหตุเกิดผู้บาดเจ็บต้องการผู้ช่วยเหลือซึ่งในการช่วยเหลือต้องได้รับการช่วยเหลือพื้นฐานที่ถูกต้องและนำส่งโรงพยาบาลด้วยความรวดเร็ว (สาธิต วงศ์จันทร์ และคนอื่น ๆ, 2562) อย่างไรก็ตามปัจจุบันการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยหรืออุบัติเหตุ นอกจากเป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐโดยตรงแล้ว ยังพบว่ายังมีหน่วยงานภาคเอกชนอื่นเข้ามาดำเนินการให้ความช่วยเหลือกับผู้ประสบภัยอีกหลายหน่วยงาน เช่น มูลนิธิ สมาคม ชมรมกุ๊กภัยหรือแม่แต่ปัจเจกบุคคลเข้ามาทำหน้าที่ในลักษณะเป็นจิตอาสาให้ความช่วยเหลือกับผู้ประสบภัยไม่ว่าจะเป็นภัยที่เกิดตามท้องถนน หรือภัยอันเกิดจากธรรมชาติ ซึ่งหน่วยงานทั้งหลายเหล่านี้อาจเป็นที่รู้จักในสังคมไทยมาอย่างยาวนาน เช่น มูลนิธิร่วมกตัญญู มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง เป็นต้น และเมื่อมีอุบัติเหตุเกิดขึ้นตามท้องถนนมูลนิธิกุ๊กภัยเหล่านี้จะเดินทางไปถึงที่เกิดเหตุและให้การช่วยเหลือเบื้องต้นกับผู้ประสบภัยก่อนเจ้าหน้าที่รัฐจะเดินทางไปถึง

อาสาสมัครเป็นบุคคลที่ทำงานด้านการบริการ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน มีความตั้งใจจริง มีความห่วงใยในเพื่อนมนุษย์ แต่อาสาสมัครไม่ได้มีลักษณะเป็นวิชาชีพ เพราะจากลักษณะและองค์ประกอบของวิชาชีพนั้น อาสาสมัครยังขาดองค์ประกอบที่สำคัญคือ กฎหมายรองรับความเป็นวิชาชีพและงานอาสาสมัครเป็นงานที่ไม่ได้หวังสิ่งตอบแทนอะไรไม่ใช้ผู้มีวิชาชีพเรื่องนั้น โดยเฉพาะอาสาสมัครให้บริการโดยตรงแต่อยู่ในขอบเขตจำกัดซึ่งต่างกับผู้มีวิชาชีพโดยตรง ซึ่งสามารถให้บริการโดยตรงได้มากกว่า พร้อมทั้งไม่มีหน่วยงานใดมาดูแลพฤติกรรมของอาสาสมัครโดยตรงนอกจากสมาคมหรือองค์กรด้วยตนเองเป็นผู้คอยดูแล ซึ่งไม่มีอำนาจในการบังคับได้เต็มที่ อย่างไรก็ตามสมาคม ชมรม องค์กร จะมีบทบาทในการถ่ายทอดจริยธรรมให้แก่อาสาสมัครในองค์กรนั้น ๆ (กัญญาวิรี จำแนกมิตร, 2562)

ปัจจุบันพบว่าหน่วยอาสากุ๊กภัยหรือมูลนิธิกุ๊กภัย มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด แต่จากการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยอาสากุ๊กภัยในแต่ละครั้งพบปัญหาเกี่ยวกับปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครกุ๊กภัยอย่างต่อเนื่องที่ปรากฏเป็นข่าวผ่านสื่อหรือสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ทั้งปัญหาด้านพฤติกรรมในการปฏิบัติของอาสาสมัครกุ๊กภัยที่ไม่เหมาะสม และเกิดข้อสงสัยถึงการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยอาสากุ๊กภัยเหล่านี้เช่น การขัดแย้งหรือแย่งผู้ได้รับบาดเจ็บระหว่างหน่วยงานกุ๊กภัย ซึ่งต่างจากเดิมเมื่อเกิดอุบัติเหตุขึ้นภาพที่ชินตาก็คือการเข้ามาให้การช่วยเหลือของหน่วยอาสาสมัครกุ๊กภัยต่าง ๆ ซึ่งมีจุดหมายที่การปฏิบัติตามหลักมนุษยธรรมโดยมิได้หวังผลกำไรแต่อย่างใด ในอดีตผ่านมาแสดงให้เห็นว่าหน่วยงานอาสาสมัครเหล่านี้เป็นที่พึ่งของประชาชนหน่วยงานหนึ่งจนกระทั่งในที่สุดหน่วยงานเหล่านี้มิได้มีบทบาทจำกัดอยู่กับสาธารณสุขเท่านั้นบางครั้งยังมีส่วนเกี่ยวข้องในสถานที่เกิดเหตุอื่นอีกที่มีผู้บาดเจ็บผู้เสียชีวิต เช่น การฆาตกรรม อุบัติเหตุทางรถยนต์ เช่น เวลาที่มีอุบัติเหตุรถยนต์

บางครั้งอาสาสมัครที่มาถึงก่อนจะเข้าเก็บทรัพย์สินในรถและในตัวผู้บาดเจ็บ บางครั้งยังทำร้ายผู้บาดเจ็บอีกด้วย เวลาที่เกิดเหตุเพลิงไหม้อาสาสมัครจะหยิบฉวยทรัพย์สินในสถานที่เกิดเหตุ เกิดปัญหาการแย่งผู้บาดเจ็บหรือศพและกลายเป็นความขัดแย้งรุนแรง ปัญหาด้านนิติเวช อาสาสมัครมีความรู้ทางนิติเวชไม่เพียงพอทำให้เกิดทำลายหลักฐานทางคดีสำคัญบางอย่างไปในการสอบสวนคดี (พระครูสมุห์พิสิทธิ์ อนาลโย และพระครูวิริตธรรมโชติ, 2563)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวยังไม่มีการศึกษาเพื่อหาแนวทางหรือสร้างมาตรการบริหารจัดการและการป้องกันปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครกู้ภัยในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยสนใจศึกษามาตรการบริหารจัดการและการป้องกันปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครกู้ภัยในกรุงเทพมหานคร โดยนำแนวคิดทฤษฎีมาวิเคราะห์ถึงสาเหตุการเกิดอาชญากรรมจากการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยอาสาสมัครกู้ภัย ศึกษาปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการและการป้องกันปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครกู้ภัยและนำเสนอมาตรการบริหารจัดการและการป้องกันปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครกู้ภัยในกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการเพื่อการนำไปสู่มาตรการป้องกันปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่และป้องกันปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นจากสาเหตุการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครกู้ภัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครกู้ภัยในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อสร้างมาตรการบริหารจัดการและการป้องกันปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครกู้ภัยในกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษามาตรการบริหารจัดการและการป้องกันปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครกู้ภัย ในกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาสภาพปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครกู้ภัยในกรุงเทพมหานคร และมาตรการบริหารจัดการและการป้องกันปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครกู้ภัยในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย มาตรการที่มูลนิธิจะต้องบริหารจัดการ ควบคุม กำกับ ดูแล ตลอดจนกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับเพื่อป้องกันไม่ให้อาสาสมัครกู้ภัยปฏิบัติหน้าที่ ตลอดจนนำเสนอมาตรการกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการกำหนดกฎเกณฑ์ ดำเนินการกำกับ ดูแล ไม่ให้อาสาสมัครกู้ภัยของมูลนิธิต่าง ๆ ปฏิบัติหน้าที่
2. ขอบเขตด้านประชากรและตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 25 คน ประกอบด้วย ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ตัวแทนหน่วยงานภาคเอกชน ภาคประชาชน ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่ม จำนวน 9 คน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย ด้านอาชีววิทยาด้านสาธารณสุข พนักงานสอบสวน และผู้บริหารองค์กรหรือมูลนิธิ ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง
3. ขอบเขตด้านพื้นที่ในการศึกษา กรุงเทพมหานคร
4. ขอบเขตด้านระยะเวลาในการศึกษา ตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2566 ถึงเดือน เมษายน พ.ศ. 2567

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. นำผลการวิจัยสภาพปัญหาเพื่อมาปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครกู้ภัยอาสาสมัครกู้ภัยในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการและการป้องกันปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครกู้ภัยในกรุงเทพมหานคร

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีอาชญาวิทยา

ทฤษฎีการขัดเกลากายทางสังคม (socialization theories) โดย Broom and Selznick (1958) อธิบายการขัดเกลากายทางสังคมไว้สองความหมายคือ ในแง่สังคมการขัดเกลากายทางสังคม หมายถึง การถ่ายทอดวัฒนธรรมทำให้บุคคลมีวิถีชีวิตที่เป็นระเบียบ และในแง่ของแต่ละบุคคลการขัดเกลากายทางสังคมเป็นกระบวนการที่ทำให้คนเปลี่ยนจากชีวอินทรีย์เป็นมนุษย์ที่สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ และปฏิบัติตามค่านิยม อุดมคติและความทะเยอทะยานได้ โดยมีความมุ่งหมายหลัก 4 ประการ ของการขัดเกลากายทางสังคมคือ การปลูกฝังระเบียบวินัย การปลูกฝังความมุ่งหวังในชีวิตตามที่กลุ่มยอมรับ การกำหนดบทบาทในสังคม และการให้ความชำนาญเฉพาะอย่างหรือทักษะ มุลินธิกู้ภัย ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ กับอาสาสมัครกู้ภัย ควรจะต้องมีการใช้ทฤษฎีการขัดเกลากายทางสังคมเพื่อช่วยให้บุคคลที่จะมาเป็นอาสาสมัครกู้ภัยได้มีความมุ่งมั่นและยอมรับระเบียบวินัยที่จะต้องประพฤติปฏิบัติ เพื่อลุล่วงสู่ความต้องการในอนาคตที่จะช่วยเหลือผู้อื่น รวมถึงการกำหนดบทบาทในสังคม สามารถปรับทัศนคติในการอยู่ร่วมกันในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยดังที่บุคคลคนนั้นได้ตั้งใจหรือมุ่งหวังไว้

ทฤษฎีการควบคุมตนเอง (self-control theory) โดยทฤษฎีการควบคุมตนเองของ Gottfredson and Hirschi (1990) ได้พัฒนาทฤษฎีที่ว่านี้จากทฤษฎีการควบคุมสังคมหรือความผูกพันทางสังคม แต่เดิมและได้ผสมผสานเข้ากับทฤษฎีทางด้านชีวสังคม จิตวิทยา กิจวัตรประจำวัน และทฤษฎีการเลือก (rational choice theories) ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น (อุนิษา เลิศโตมรสกุล และชาญคณิต กฤตยา สุริยะมณี, 2552) บุคคลที่อาสาเป็นอาสาสมัครกู้ภัยจะต้องเป็นผู้ที่รู้จักควบคุมตนเอง เช่น ในการปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือผู้ประสบภัยอาสาสมัครกู้ภัยบางคน มีการลักทรัพย์หรือหยิบฉวยทรัพย์สินผู้ประสบอุบัติเหตุที่ได้รับบาดเจ็บและถูกนำส่งโรงพยาบาล สาเหตุที่สำคัญของการลักทรัพย์ของอาสาสมัครกู้ภัย คือการขาดคุณธรรมจริยธรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าคนที่ขาดความอดกลั้น ความยับยั้งชั่งใจและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีโอกาสกระทำความผิด หากการควบคุมตนเองไม่ดีพอมีแนวโน้มในการกระทำความผิดมากขึ้น ดังแนวคิด Gottfredson and Hirschi (1990) ที่กล่าวในทฤษฎีการควบคุมตนเองว่าบุคคลมีแนวโน้มที่จะกระทำความผิดหรือประกอบอาชญากรรมได้ทุกคน เนื่องจากขาดความอดกลั้น ขาดความยับยั้งชั่งใจนอกจากนั้นยังอยู่ในสภาพแวดล้อมที่คนเรามีโอกาสจะกระทำความผิดได้อีกด้วยดังนั้นจะต้องรู้จักควบคุมตนเอง

ทฤษฎีการบริหารจัดการ

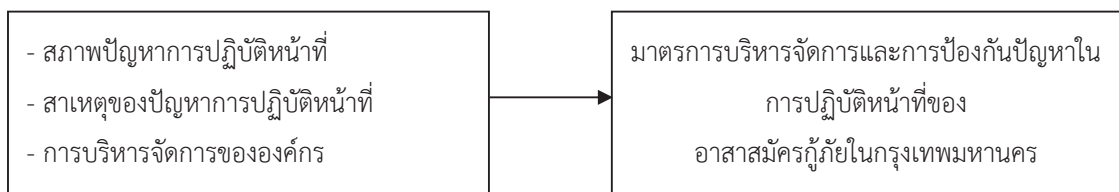
ทฤษฎีการบริหารจัดการตามแนวคิดของกลุคและเออร์วิค Gulick and Urwick (2004) ได้กล่าวว่ากระบวนการบริหาร (process of administration) หรือ การประกอบการในทางการบริหารนี้ หรือบางทีก็จัดว่าเป็นหน้าที่ของนักบริหารนั้น ได้มีผู้ให้ความเห็นที่แตกต่างกันไป บางท่านได้ให้ความเห็นว่าน่าจะต้องประกอบด้วย

การวางแผน การจัดองค์กร การอำนวยการ การประสานงาน และการควบคุม เป็นต้น ดังที่ Gulick and Urwick (2004) ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารงานไว้ 7 ด้าน หรือ POSDCoRB ประกอบด้วย การวางแผน (planning) การจัดองค์กร (organization) การบริหารบุคคล (staffing) การอำนวยการ (directing) การประสานงาน (co-ordination) การรายงาน (reporting) และการงบประมาณ (budgeting) (สมคิด บางโม, 2551)

แนวคิดเกี่ยวกับอาสาสมัคร

อาสาสมัคร (volunteer) หมายถึง ผู้ที่สมัครใจทำงาน โดยอุทิศกำลังกาย กำลังใจ และเวลาเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนและสังคม เป็นการกระทำที่ไม่มุ่งหวังผลตอบแทนในรูปของสินจ้าง รางวัล ค่าจ้าง หรือเบี้ยเลี้ยงใด ๆ เป็นค่าตอบแทนในการปฏิบัติงาน แต่อาจจะได้รับค่าพาหนะเดินทาง หรือได้รับประโยชน์ในรูปแบบอื่นๆ เช่น ความรู้สึกมีคุณค่า ประสบการณ์และมิตรจิต เป็นต้น ดังที่ อัมยศ กิจอุดม (2556) กล่าวว่า อาสาสมัคร (volunteer) หมายถึง ผู้ที่สมัครใจทำงานเพื่อประโยชน์แห่งประชาชนและสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงินหรือสิ่งของอื่นใด บุคคลที่อาสาเข้ามาช่วยเหลือสังคมด้วยความสมัครใจเสียสละเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ป้องกันแก้ไข ปัญหาและพัฒนาสังคมโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน สรุปได้ว่า อาสาสมัคร คือบุคคลที่สมัครใจเข้าทำงานให้กับสังคมโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนที่เป็นตัวเงินหรือสิ่งตอบแทนอื่นๆ แต่มีจิตใจที่พร้อมจะเสียสละเวลา แรงกาย แรงใจ พร้อมสติปัญญาที่จะอุทิศเพื่อเป็นสาธารณะประโยชน์ สอดคล้องกับ สาธิต วงศ์จันทร์ และคนอื่นๆ (2562) ให้ความหมายว่าอาสาสมัครเป็นการเลือก (choose) กระทำสิ่งต่างๆ ที่เห็นว่าเป็นสิ่งที่ควรกระทำและเป็นความรับผิดชอบต่อสังคม (social responsibility) ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น โดยไม่หวังผลตอบแทนในทางเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นเงินทอง (without monetary profit) แต่อาจรับเป็นค่าใช้จ่ายที่ตนต้องเสียไปและที่สำคัญ คือ การกระทำในลักษณะที่เป็นอาสาสมัครไม่ใช่ภาระงานที่ต้องทำตามหน้าที่ (beyond basic obligations) ซึ่งอยู่นอกเหนือจากความจำเป็นหรือสิ่งที่ถูกคาดหวังว่าจะต้องทำ

กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) โดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง ในการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 25 คน ประกอบด้วย ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ตัวแทนหน่วยงานภาคเอกชน ภาคประชาชน ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่ม จำนวน 9 คน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย ด้านอาชีวศึกษา ด้านสาธารณสุข พนักงานสอบสวน และผู้บริหารองค์กรหรือมูลนิธิ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ (1) การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยติดต่อขอทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะอาชีวศึกษาและการบริหารงานยุติธรรมไปขออนุญาตในการเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เชิงลึก นักร้อง เวลาและสถานที่ กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนด และ (2) การสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยติดต่อขอทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะอาชีวศึกษาและการบริหารงานยุติธรรมไปขออนุญาตในการเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อขอความอนุเคราะห์สนทนากลุ่มและดำเนินการสนทนากลุ่ม ในวันที่ 27 พฤษภาคม 2567 ณ ห้องประชุม 308 คณะวิชาอาชีวศึกษาและการบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความนำข้อความจากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มและการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัยโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัคร พบว่าประกอบด้วย (1) ปัญหาจากการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครผู้ภัย ประกอบด้วย ปัญหาด้านคุณสมบัติของอาสาสมัครผู้ภัย การลักทรัพย์ การแย่งผู้บาดเจ็บหรือผู้เสียชีวิต การปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดความเสียหายด้านนิติเวช และปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการปฏิบัติงาน และ (2) ปัญหาด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย ขาดการบูรณาการบริหารร่วมกันระหว่างหน่วยงาน ขาดแคลนงบประมาณ ผู้นำองค์กรขาดการมีภาวะผู้นำ และขาดหน่วยงานกลางที่ควบคุมดูแลองค์กรช่วยเหลือผู้ประสบภัย การช่วยเหลือผู้ประสบภัย

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการศึกษามาตรการบริหารจัดการและการป้องกันปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครผู้ภัย ในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 3 มาตรการ ดังนี้ (1) ทุกองค์กรพัฒนาการบริหารจัดการที่ดี (2) นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ และ (3) เสนอให้มีการตราพระราชบัญญัติโดยเฉพาะ ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการสังเคราะห์มาตรการออกเป็นระยะเร่งด่วนและมาตรการระยะยาวดังนี้

2.1 มาตรการระยะเร่งด่วน

2.1.1 มาตรการทางการบริหาร ควรดำเนินการให้เสร็จภายใน 6 เดือน

(1) ทุกองค์กรพัฒนาการบริหารจัดการที่ดี ประกอบด้วยแนวดำเนินการดังนี้

(1.1) จัดทำฐานข้อมูลและประวัติของอาสาสมัครผู้ภัย

(1.2) พัฒนาระบบคัดกรองอาสาสมัครผู้ภัย ดังนี้

- กำหนดคุณสมบัติของอาสาสมัครผู้ภัย และเผยแพร่ให้สาธารณชนทราบ

- ขอตรวจสอบประวัติอาชญากรของอาสาสมัครผู้ภัยเดิม และผู้ที่สมัครมาเป็นอาสาสมัครผู้ภัยคนใหม่ทุกคนจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

- อาสาสมัครผู้ภัยทุกคนต้องผ่านการรับรองความประพฤติจากผู้นำชุมชนหรือ

เจ้าหน้าที่ของรัฐ

(1.3) ดูแล กำกับ ติดตามการทำงานของอาสาสมัครผู้ภัย

(1.4) สร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่แก่อาสาสมัครกู้ภัย

(1.5) จัดกิจกรรมพัฒนาความรู้ความเข้าใจ ทักษะ ในการปฏิบัติหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย เช่นการปฐมพยาบาลเบื้องต้น การช่วยเหลือผู้ประสบภัยเพื่อป้องกันปัญหาการทำลายหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ โดยจัดกิจกรรมอบรม สัมมนา ประชุม และศึกษาเรียนรู้จากต้นแบบ

(1.6) จัดทำช่องทางร้องทุกข์ ร้องเรียนการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครกู้ภัยในสังกัด และเผยแพร่ให้สาธารณชนทราบ

(1.7) กำหนดมาตรการการลงโทษอาสาสมัครกู้ภัยที่ปฏิบัติหน้าที่ไม่เหมาะสม และดำเนินการอย่างจริงจัง

(1.8) มูลนิธิ หน่วยงานต้นสังกัดต้องรับผิดชอบการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครกู้ภัย

(2) นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้

(2.1) กำหนดให้อาสาสมัครกู้ภัยทุกคนติดกล้องถ่ายคลิปขณะปฏิบัติหน้าที่ทุกครั้ง และรายงานผลการปฏิบัติงานกับศูนย์การแพทย์ฉุกเฉิน และองค์กรหรือมูลนิธิต้นสังกัด

(2.2) จัดทำระบบฐานข้อมูลและประวัติของอาสาสมัครกู้ภัยซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ องค์กรหรือมูลนิธิ สามารถลงทะเบียนและเข้าถึงข้อมูลได้ร่วมกัน

2.1.2 มาตรการทางกฎหมาย ควรดำเนินการให้เสร็จภายใน 1 ปี

(1) เสนอให้มีกฏตราพระราชบัญญัติโดยเฉพาะ โดยมีองค์ประกอบดังนี้คือ

(1.1) ให้มีหน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐรับผิดชอบเกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้ประสบภัย องค์กรเดียวที่ดูแลมูลนิธิหรือองค์กรสาธารณกุศลของประเทศไทย

(1.2) กำหนดค่านิยมของคำว่า มูลนิธิกู้ภัย ให้ชัดเจนรวมถึงกำหนด องค์ประกอบ สำคัญได้แก่ การจดทะเบียนมูลนิธิ พาหนะ อุปกรณ์ และขั้นตอนการดำเนินการฝึกอบรม

(1.3) กำหนดคุณสมบัติของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย ได้รับการรับรองคุณภาพจากรัฐและต้องรักษาคุณสมบัติตามที่ลงทะเบียนไว้

(1.4) กำหนดหน้าที่และภารกิจขององค์กรช่วยเหลือผู้ประสบภัย โดยมีภาครัฐควบคุม กำกับดูแล โดยในการปฏิบัติหน้าที่หน่วยกู้ภัยเอกชนต้องทำงานร่วมกันกับรัฐ ดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ภายใต้การประสานงานจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ

(1.5) กำหนดความรับผิดชอบและการลงโทษ

(2) ดำเนินการทางกฎหมายกับสถานพยาบาล และอาสาสมัครกู้ภัยที่มีพฤติกรรมทำให้ และรับเงินหรือสิ่งตอบแทนอื่น ในการนำส่งผู้ป่วยเข้ารักษาพยาบาล

2.2 มาตรการระยะยาว เป็นมาตรการที่ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

2.2.1 จัดให้ความรู้เกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างต่อเนื่อง

2.2.2 จัดกิจกรรมปลูกจิตสำนึกทางด้านคุณธรรมจริยธรรมในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยกับอาสาสมัครกู้ภัยอย่างต่อเนื่อง

2.2.3 รมรณรงค์ให้เครือข่ายประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแจ้งเบาะแสในการปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่เหมาะสมของอาสาสมัครกู้ภัย และมูลนิธิ

การอภิปรายผล

1. สภาพปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครกู้ภัยในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ปัญหาจากการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครกู้ภัย ได้แก่ คุณสมบัติของอาสาสมัครกู้ภัย การลัทธิภัยการแย่งผู้บาดเจ็บ การปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดความเสียหายด้านนิติเวช การขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการปฏิบัติงาน และปัญหาด้านการบริหารจัดการ ทั้งนี้ มูลนิธิแต่ละมูลนิธิไม่ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ด้านคุณสมบัติของตัวบุคคลให้ชัดเจน ทำให้ประสบกับปัญหาการคัดเลือกบุคคลเข้ามาเป็นอาสาสมัครกู้ภัย ทั้งนี้หากไม่มีการกำหนดเกณฑ์การคัดเลือก หรือคุณสมบัติของอาสาสมัครที่ชัดเจนทำให้ใครจะเข้ามาทำก็ได้ ซึ่งกรณีนี้อาจส่งผลและก่อให้เกิดความเสียหายโดยตรงต่อทรัพย์สินและที่สำคัญมากกว่าคือชีวิตของผู้ประสบภัยแทนที่จะเป็นการเข้าไปช่วยเหลือ อาจเป็นการเข้าไปซ้ำเติมผู้ประสบภัยได้ นอกจากนี้ยังอาจก่อให้เกิดอาชญากรรมได้ ดังแนวคิดทฤษฎีทางเลือก (choice theory) มองว่า การก่ออาชญากรรมของแต่ละบุคคลจะมีเหตุผลส่วนตัวที่แตกต่างกันออกไป เช่น บางคนก่ออาชญากรรมเพราะความอยากได้ ความโกรธ ความตื่นเต้น ความสนุกสนาน ความมีอิทธิพลหรืออยู่ในสถานการณ์ที่ต่างกัน ดังนั้นก่อนที่จะกระทำความผิดหรือก่ออาชญากรรมแต่ละคนจะมีทางเลือก การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล (rational choice theory) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ลินลา ตูเอียง (2560) ที่ได้กล่าวว่าหน่วยงานที่ทำการช่วยเหลือมีหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ทำให้การทำงานซ้ำซ้อนกัน ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงาน มีการแย่งชิงกันทำงานและปัญหาสำคัญปัญหาหนึ่งของการทำงานอาสาสมัครกู้ภัยคือปัญหาการแย่งผลงาน และมีผลการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาจริยธรรมของอาสาสมัครกู้ภัย ในเรื่องของภาพลักษณ์ด้านความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงานกู้ภัย ซึ่งงานกู้ภัยนี้จะต้องสร้างความเชื่อมั่นและความเชื่อถือให้กับประชาชน และปัญหาเรื่องของความแตกต่างในที่มาที่ไปหรือถิ่นฐานของอาสาสมัครกู้ภัยทำให้การทำงานของกู้ภัยอยู่ภายใต้ความหลากหลายทางความคิด ซึ่งต้องมีการจัดอบรมให้เหมาะสม อาสาสมัครกู้ภัยบางคนมีการลัทธิภัย หรือหิบบฉวยทรัพย์สินผู้ประสบอุบัติเหตุที่ได้รับบาดเจ็บและถูกนำส่งโรงพยาบาล พฤติกรรมดังกล่าว สอดคล้องกับ Clinard and Quinney (1970) ที่กล่าวว่า การลัทธิภัยเป็นอาชญากรรมประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์สินเป็นครั้งคราว สาเหตุสำคัญของการลัทธิภัยของอาสาสมัครกู้ภัยคือการขาดคุณธรรมจริยธรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าคนที่ขาดความอดกลั้น ความยับยั้งชั่งใจและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีโอกาสกระทำความผิด หากการควบคุมตนเองไม่ดีพอ มีแนวโน้มในการกระทำความผิดมากขึ้น ดังแนวคิดของ Gottfredson and Hirschi (1990) ที่กล่าวในทฤษฎีการควบคุมตนเองว่าบุคคลมีแนวโน้มที่จะกระทำความผิดหรือประกอบอาชญากรรมได้ทุกคน เนื่องจากขาดความอดกลั้น ขาดความยับยั้งชั่งใจนอกจากนั้นยังอยู่ในสภาพแวดล้อม ที่คนเรามีโอกาสจะกระทำความผิดได้อีกด้วย ปัญหาขาดความรู้ความเข้าใจ ไม่มีทักษะหรือความเชี่ยวชาญในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าอาสาสมัครกู้ภัยที่เข้ามาทำงานให้กับมูลนิธิกู้ภัยเป็นเพียงอาสาสมัครที่ผ่านการอบรมในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยมาบ้าง แต่การอบรมดังกล่าวมิได้มีเงื่อนไขที่เป็นหลักเกณฑ์ชัดเจนเพียงพอที่จะก่อให้เกิดความเชี่ยวชาญ โดยเฉพาะ สอดคล้องกับการศึกษาของ กิตติพงษ์ บุณณเฉลิมพงศ์ (2555) ได้ศึกษาวิจัยพบว่า อาสาสมัครมีปัญหาในการปฏิบัติงานคืออาสาสมัครยังขาดความรู้และความรอบคอบในการปฏิบัติงาน และปฏิบัติตามกฎระเบียบหน่วยกู้ภัยอย่างเคร่งครัด ส่วนปัญหาด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย ขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน ขาดแคลนงบประมาณ ผู้บริหารขาดการมีภาวะผู้นำ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กัญญาวีร์ จำแนกมิตร (2562) ทำการศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคของเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครกู้ภัย ในการปฏิบัติงานช่วยเหลือ

ผู้ประสพภัยพบว่าด้านที่มีปัญหาสูงสุด คือด้านการจัดการองค์กร รองลงมาคือด้านบุคลากร และด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งอาจเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครกัญภัย ไม่ได้มีลักษณะเป็นวิชาชีพ และขาดองค์ประกอบที่สำคัญ คือกฎหมายที่รองรับ

2. ผลการสร้งมาตรการบริหารจัดการและการป้องกันปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครกัญภัย ในกรุงเทพมหานคร 3 ด้าน ดังนี้ มาตรการด้านการบริหารจัดการ พบว่า มูลนิธิหรือองค์กรต่าง ๆ (1) ควรมีการพัฒนาการบริหารจัดการขององค์กร จัดทำฐานข้อมูลและประวัติของอาสาสมัครกัญภัย พัฒนาระบบคัดกรองอาสาสมัครกัญภัย โดยมีกำหนดคุณสมบัติของอาสาสมัครกัญภัย และเผยแพร่ให้สาธารณชนทราบ ตรวจสอบประวัติอาชญากรของอาสาสมัครกัญภัยเดิมและผู้สมัครมาเป็นอาสาสมัครกัญภัยคนใหม่ทุกคนจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตลอดจนอาสาสมัครกัญภัยทุกคนต้องผ่านการรับรองความปลอดภัยจากผู้นำชุมชนหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดูแลกำกับติดตามการทำงานของอาสาสมัครกัญภัย สอดคล้องกับการวิจัยของ กนกวรรณ นิมิตต์ศิริ และคนอื่น ๆ, (2557) ที่พบว่า ผู้บริหารควรนำผลการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม ขยายไปทุกจุดงาน สร้างความตระหนักให้อาสาสมัครกัญภัยเข้าใจถึงความสำคัญในการทำกิจกรรมการปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม นอกจากนี้ต้องมีการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่แก่อาสาสมัครกัญภัยเช่น ประกาศเกียรติคุณ ให้กับผู้ปฏิบัติหน้าที่ดีเด่น จัดกิจกรรมพัฒนาความรู้ความเข้าใจ ทักษะ ในการปฏิบัติหน้าที่อาสาสมัครกัญภัย ดังแนวคิดทฤษฎีการขัดเกลาทางสังคม ของ Broom and Selznick (1958) ที่ได้กล่าวไว้ว่าการถ่ายทอดความรู้ ทักษะและวัฒนธรรม และทำให้บุคคลมีวิถีชีวิตที่เป็นระเบียบ สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้และปฏิบัติตามค่านิยมอุดมคติและระดับความทะเยอทะยานได้ องค์กรจะต้องจัดทำช่องทางร้องทุกข์ ร้องเรียนการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครกัญภัยในสังกัด และเผยแพร่ให้สาธารณชนทราบ และมีการรณรงค์ให้เครือข่ายประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแจ้งเบาะแสในการปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่เหมาะสมของอาสาสมัครกัญภัย นอกจากนี้มูลนิธิต้องกำหนดมาตรการการลงโทษอาสาสมัครกัญภัยที่ปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่เหมาะสม และดำเนินการอย่างจริงจังและต้องรับผิดชอบต่อปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครกัญภัย (2) นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครกัญภัย โดยกำหนดให้อาสาสมัครกัญภัยทุกคนติดกล้องถ่ายคลิปขณะปฏิบัติหน้าที่ทุกครั้ง รวมถึงรายงานผลการปฏิบัติงานกับศูนย์การแพทย์ฉุกเฉิน และองค์กรหรือมูลนิธิต้นสังกัด และจัดทำระบบฐานข้อมูลและประวัติของอาสาสมัครกัญภัยซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ องค์กรหรือมูลนิธิ สามารถลงทะเบียนและเข้าถึงข้อมูลได้ร่วมกัน และ (3) มาตรการทางกฎหมาย มีข้อเสนอแนะให้มีการตราพระราชบัญญัติโดยเฉพาะ ซึ่งหากเปรียบเทียบกับประเทศญี่ปุ่นจะกำหนดให้มีเฉพาะองค์กรภาครัฐเท่านั้นในการช่วยเหลือผู้ประสพภัย แต่จะมีความสอดคล้องกับประเทศออสเตรเลีย ที่มีหน่วยกัญภัยเอกชนทำงานร่วมกับภาครัฐ แต่ปฏิบัติงานภายใต้การควบคุมของภาครัฐ (ชนเกตุ แผ้วงค์, 2559) และหากยังไม่มีหน่วยงานภาครัฐมาดูแล ควรให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นหน่วยงานที่ควบคุมดูแล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1.1 ควรนำข้อเสนอแนะมาตรการไปใช้ในดูแล กำกับ ติดตาม การดำเนินงานขององค์กรหรือมูลนิธิ
- 1.2 ให้มีการจัดทำประชาพิจารณ์ หรือเสนอให้มีการร่างระเบียบ ข้อบัญญัติ หรือเสนอให้มีการตรา

พระราชบัญญัติเฉพาะเกี่ยวกับองค์กรช่วยเหลือผู้ประสบภัย หน่วยงาน องค์กร มูลนิธิของอาสาสมัครกู้ภัย

1.3 หน่วยงานภาครัฐ ควรจัดตั้งศูนย์ประสานงานด้านอาสาสมัครเพื่อจัดทำฐานข้อมูลทะเบียนอาสาสมัคร และประวัติของอาสาสมัคร สำหรับเป็นฐานข้อมูลที่มีมูลนิธิต่าง ๆ สามารถใช้ร่วมกันได้

2. ข้อเสนอในการนำไปใช้

2.1 องค์กรหรือมูลนิธิควรมีการบริหารจัดการเพื่อป้องกันปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น ด้านการบริหารบุคคล ให้มีการคัดกรองอาสาสมัครกู้ภัย ด้านการประสานงาน ส่งเสริมให้มีการประสานงานและสื่อสารที่ดีทั้งภายในองค์กรกับองค์กรอื่น หรือภาครัฐ ด้านงบประมาณ ให้การสนับสนุนงบประมาณในการเข้ารับการฝึกอบรม เช่น การปฐมพยาบาล สนับสนุนงบประมาณในการจัดหากล้อง เป็นต้น

2.2 องค์กรหรือมูลนิธิ ควรกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่จะมาเป็นอาสาสมัครกู้ภัย และกำหนดรอบจริยธรรม

2.3 องค์กรหรือมูลนิธิ ควรมีการตรวจสอบประวัติอาชญากรรม จากสำนักงานตำรวจแห่งชาติและกำหนดให้มีการรับรองพฤติกรรมจากผู้นำชุมชน

2.4 จัดกิจกรรมเพื่อปลูกจิตสำนึกที่ดีในการทำงาน ให้กับอาสาสมัครกู้ภัยให้รู้จักการเสียสละ ให้ความซื่อสัตย์ในหน้าที่ที่ตนเองปฏิบัติ เช่น การจัดกิจกรรมค่ายคุณธรรมจริยธรรม กิจกรรมที่สอนน้อง กิจกรรมคัดเลือกอาสาสมัครกู้ภัยดีเด่นประจำเดือน ประกาศเกียรติคุณยกย่องบุคคลที่ทำหน้าที่อาสาสมัครดีเด่นรวมถึงหัวหน้าชุดปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับอาสาสมัครในทีม

2.5 องค์กรควรสนับสนุนงบประมาณค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมพัฒนาความรู้ความสามารถในด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัยและการปฐมพยาบาลเบื้องต้นสำหรับผู้บาดเจ็บ และการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามกฎระเบียบขององค์กรต้นสังกัดที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวិจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่หรือจริยธรรมในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครกู้ภัย

3.2 ควรมีศึกษารูปแบบการดำเนินงานขององค์กรอาสาสมัครกู้ภัยในต่างประเทศเพื่อเรียนรู้รูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ

References

- กนกวรรณ นิมิตต์คนศิริ, ญาณิศา เผื่อนพะาะ, ธนยศ ดอกดวง และพิทักษ์ ศิริวงศ์. (2557). การให้ความหมายที่มาของความหมายและแนวทางในการเป็นอาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิสุทธาศาลานุเคราะห์ จังหวัดนครปฐม. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal (ฉบับมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ)*, 7(1), 181-190.
- กัญญาวีร์ จำแนกมิตร. (2562). ปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครกู้ภัยสมาคมอยุธยารวมใจหน่วยกู้ภัยอยุธยาในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่ อำเภอพระนครศรีอยุธยาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. [รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา].
- กิตติพงษ์ บูรณเฉลิมพงศ์. (2555). จริยธรรมของอาสาสมัครในหน่วยกู้ภัย: กรณีศึกษามูลนิธิธรรมมรค์มีเมธีรัตน์ จังหวัดชลบุรี. *วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย*, 4(3), 359-377.
- ชนกเกตุ แผ้วงค์. (2559). มาตรการในการจัดทำบริการสาธารณะในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย: ศึกษากรณีมูลนิธิกู้ภัยเฉพาะอุบัติเหตุ. [นิติศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์].
- พระครูสมุทรพิสิทธิ์ อนุบาลโย และพระครูวิริตธรรมโชติ. (2563). การเพิ่มพลังศักยภาพแก่อาสาสมัครกู้ภัยของสมาคมกู้ชีพกู้ภัยคอกช้าง จังหวัดยะลาโดยหลักสังคหวัดถุ 4. *วารสารมหาจุฬานาครธรรม์*, 7(1), 17-23.
- ลินลา ตู่เอื้อง. (2560). ศึกษาวิเคราะห์การจัดการความขัดแย้งระหว่างอาสาสมัครกู้ภัยโดยพุทธสันติวิธี. [พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย].
- สมคิด บางโม. (2551). *องค์การและการจัดการ* (พิมพ์ครั้งที่ 5). วิทญ์พัฒน์.
- สาธิต วงศ์จันทร์, พีระ พันธุ์งาม, สุรเจต ไชยพันธ์พงษ์ และสิทธิเดช อภัยนนท์. (2562). การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครกู้ภัยเอกชนในเขตอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา. *วารสารสิรินธรปริทรรศน์*, 20(1), 21-29.
- สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2566). *DASHBOARD สถิติเหตุสาธารณภัยต่าง ๆ*. [https://www.bangkokfire.go.th/dashboard-สถิติเหตุสาธารณภัยต่าง ๆ](https://www.bangkokfire.go.th/dashboard-สถิติเหตุสาธารณภัยต่าง).
- อุนิษา เลิศโตมรสกุล และชาญคณิต กฤตยา สุริยะมณี. (2552). การศึกษาหาแนวทางในการป้องกันอาชญากรรมแบบไม่เป็นทางการ: กรณีศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. สำนักงานกิจการยุติธรรม, กระทรวงยุติธรรม.
- อุ้มยศ กิจอุดม. (2556). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการสมัครเข้าเป็นอาสาสมัครทหารพราน หน่วยเฉพาะกิจนาวิกโยธิน ค่ายเทวาพิทักษ์ อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี. [รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสยาม].
- Broom, L., & Selznick, P. (1958). *Sociology: A text with adapted readings* (2nd ed.). Evanston Row, Peterson.
- Clinard, R., & Quinney, R. (1970). *The social reality of crime*. Little Brown and Company.
- Gottfredson, M. R., & Hirschi, T. (1990). *A general theory of crime*. Stanford University Press.
- Gulick, L., & Urwick, L. (2004). *Papers on the science of administration*. Routledge.